

نقد و بررسی ردّ پای شعر فرنگی در شعر «یاد آر ز شمع مرده» دهخدا

۱. مسعود دهقانی* ۲. محمد پاشایی**

۱- پژوهشگر دفتر واژه‌گزینی نیروهای مسلح، تهران، ایران

۲- استادیار دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۰۳/۲۰؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۱۱/۱۲)

چکیده

پشتوانه فرهنگی شاعران در شعر دوره مشروطه از طریق ترجمه‌ها گسترش می‌یابد و علاوه بر فرهنگ سنتی ایران، شامل آثار اروپایی و به طور کلی، فرهنگ اروپایی نیز می‌شود. در سیر این انتقال فرهنگی، آثار اروپایی چه به طور مستقیم و چه غیرمستقیم و از طریق ترجمه، تأثیرهای بسیاری در حوزه‌های متعددی از جمله مضامین، تصاویر و زبان (واژگان، ترکیبات و...) در شعر جدید فارسی داشتند. شعر «یاد آر ز شمع مرده» دهخدا از نظر تاریخی و ادبی جایگاه ویژه‌ای در تاریخ ادبیات و شعر عصر جدید فارسی دارد و اولین شعر مهم و تأثیرگذار فارسی است که به صورت مستقیم از شعر فرنگی تأثیر پذیرفته است. در پژوهش حاضر، شعر «یاد آر ز شمع مرده» دهخدا در چارچوبی علمی با شعر «به یاد آر» آلفرد دو موسه و نیز شعر «یاد آیت بنی» رجائی زاده به صورت تطبیقی مقایسه خواهد شد و میزان و نوع تأثیر دهخدا در سرودن شعر «یاد آر ز شمع مرده» از الگوهای فرانسوی و ترکی بررسی می‌شود. البته تکیه اصلی این مقاله، چنان که دهخدا خود صراحتاً بیان کرده است و با توجه به قراین علمی و ادبی، بر الگوی فرانسوی این شعر خواهد بود.

کلیدواژه‌ها: دهخدا، آلفرد دو موسه، رجائی‌زاده، ادبیات تطبیقی.

* E-mail: masooddehghani@yahoo.com (نویسنده مسئول)

** E-mail: m_pashaie@yahoo.com